

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansallinen lainsäädäntö

Tämän sivun alkukielistä versiota [de](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomenntetaan parhaillaan.

saksa

Swipe to change

Kansallinen lainsäädäntö

Tällä sivulla annetaan tietoa Itävallan oikeusjärjestelmästä ja esitetään yleiskatsaus Itävallan lainsäädäntöön.

Tätä sivua ei ole käännetty valitsemallesi kielelle.

Halutessasi voit tutustua sivun konekäännökseen. Huomaa, että konekäännös on vain suuntaa antava. Sivun ylläpitäjä ei ole vastuussa eikä vahingonkorvausvelvollinen konekäännöksen laadusta.

-----suomi-----bulgariaespanjatšekkitanskavirokreikkaenglantiranskakroaattiitaliaialatvialieettuaunkarimaltahollantipuola
portugaliromanaslovakkisloveeniruotsi

Oikeuslähteet

Itävallan oikeusjärjestelmä perustuu ensisijaisesti säädännäiseen oikeuteen. Tapaoikeudella on sen sijaan hyvin vähäinen merkitys. Ylimpien tuomioistuinten ratkaisuilla on suuri merkitys, ja ne toimivat tärkeinä suuntaviivoina lakien soveltamisessa. Tuomioistuinten ratkaisuja ei pidetä kuitenkaan virallisina oikeuslähteinä.

Itävallan valtiosääntöoikeuden mukaan kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustetut periaatteet ovat osa liittovaltion oikeutta. Lisäksi perustuslaissa säädetään **valtiosopimusten** (yleisestä ja erityisestä) saattamisesta osaksi Itävallan oikeusjärjestelmää. Valtiosopimusten hierarkia määräytyy Itävallan oikeusjärjestelmässä sopimusten sisällön mukaan.

Perustuslakia muuttavan tai sitä täydentävän valtiosopimuksen hyväksyminen edellyttää kansallisneuvostossa samaa määränemmistöä kuin liittovaltion perustuslakia koskevien päätöslauselmien hyväksyminen. Lakia muuttavia tai täydentäviä valtiosopimuksia koskeviin päätöksiin sovelletaan samoja vaatimuksia kuin lakiesitysten hyväksymiseen.

Valtiosopimukset tekee periaatteessa liittovaltion presidentti liittovaltion hallituksen tai sen valtuuttaman liittovaltion ministerin pyynnöstä. Lakia muuttaville tai täydentäville poliittisille valtiosopimuksille on saatava ennen sopimuksen tekemistä kansallisneuvoston hyväksyntä. Liittovaltion presidentti voi valtuuttaa liittohallituksen tai sen toimivaltaisia jäseniä tekemään valtiosopimuksia, jotka eivät ole poliittisia eivätkä muuta tai täydennä lainsäädäntöä.

Itävallan liittovaltion perustuslain mukaisesti kussakin **yhdeksässä osavaltiossa** sovelletaan liittovaltion (perustus)lain ohella **osavaltion (perustus)lakia**. Osavaltion valtiosääntöoikeus ei saa olla ristiriidassa liittovaltion valtiosääntöoikeuden kanssa ja on sen vuoksi **alisteinen** liittovaltion valtiosääntöoikeuteen nähden. Tällaista ensisijaisuusjärjestystä ei sen sijaan periaatteessa ole liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädännön välillä. Vuodesta 1988 lähtien osavaltiot ovat voineet tehdä myös valtiosopimuksia niiden toimivaltaan kuuluvilla aloilla. Ulkosuhteissa liittovaltion hallituksella on kuitenkin ensisijainen asema.

Oikeudellisten välineiden lajit – normihierarkia

Liittovaltion perustuslain säännöksen hyväksyminen edellyttää yleensä, että sitä kannattaa kahden kolmasosan enemmistö kansallisneuvostossa, jonka jäsenistä vähintään puolet on läsnä äänestyksessä. Näin annettu säädös on lisäksi nimenomaisesti nimettävä perustuslaiksi tai perustuslain säännökseksi. Liittovaltion tavallisesta lainsäädännöstä kansallisneuvostossa tehtävän päätöksen hyväksyminen edellyttää puolestaan, että päätös saa ehdottoman enemmistön annetuista äänistä ja että vähintään kolmasosa jäsenistä on läsnä.

1. Liittovaltion perustuslain pääperiaatteet

Seuraavat Itävallan liittovaltion perustuslain pääperiaatteet ovat Itävallan oikeusjärjestelmän tärkeimmät normit:

demokratiaperiaate
vallanjakoperiaate
oikeusvaltioperiaate
tasavaltalaisuusperiaate
liittovaltioperiaate ja
liberalismin periaate.

Nämä pääperiaatteet yhdessä muodostavat **perustuslaillisen järjestelmän** ytimen.

Pääperiaatteilla on tärkeä perustuslaillinen merkitys. Jos jokin pääperiaatteista hylätään **perustuslakia muuttamalla** tai periaatteiden keskinäisiä suhteita muutetaan merkittävästi, kyseessä on kokonaisuutos, jolle on saatava **hyväksyntä kansanäänestyksessä**.

2. EU:n primaarioikeus ja johdettu oikeus

Itävallan liittyminen Euroopan unionin jäseneksi 1. tammikuuta 1995 merkitsi Itävallan liittovaltion perustuslain kokonaisuutosta. Liittymisen jälkeen Itävallan perusoikeusjärjestyksen perustana on ollut sekä kansallinen valtiosääntöoikeus että Euroopan unionin oikeus (**dualistinen valtiosääntöjärjestelmä**).

Vallitsevan näkemyksen mukaan **EU:n oikeus on ensisijainen kansalliseen oikeuteen** ja myös tavalliseen liittovaltion valtiosääntöoikeuteen **nähden**, mutta ei liittovaltion perustuslain pääperiaatteisiin nähden.

3. "Tavallinen" liittovaltion valtiosääntöoikeus

Valtiosääntöoikeudessa annetaan pelisäännöt poliittiselle toiminnalle, sillä siinä säädetään lainsäädäntömenettelystä

ylimpien valtioelinten asemasta

liittohallituksen ja osavaltioiden välisestä suhteesta lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa koskevissa asioissa
tuomioistuinten suorittamasta valtiovallan toiminnan valvonnasta.

4. Liittovaltion laki

Liittovaltion perustuslaissa säädetyn oikeusvaltioperiaatteen mukaan kaikki toimeenpanovalta (hallintovalta ja tuomiovalta) on sidottu lakiin.

Lainsäädäntövalta jaetaan liittovaltion perustuslaissa liittovaltion ja osavaltioiden kesken.

5. Asetus

Asetukset ovat **hallintoviranomaisten antamia yleisiä oikeussäännöksiä**, jotka kohdistuvat kaikkiin oikeussubjekteihin. Muita yleisiä säädöksiä (yleensä yksittäisiä lakeja) täsmentävien toimeenpanoasetusten antamista koskee perustuslain mukainen yleinen valtuutus antaa säädöksiä. Lakia muuttavien tai **lakia** täydentävien asetusten antaminen edellyttää nimenomaista perustuslain mukaista valtuutusta.

6. Päätös

Päätökset ovat ensisijaisesti oikeuden täytäntöönpanoon tarkoitettuja hallintotoimia, jotka koskevat yhtä tai useampaa henkilöä.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimitukset

Liittovaltion perustuslakiin perustuvan liittovaltion ja osavaltioiden välisen toimivaltajaon mukaisesti lainsäädäntömenettelyyn osallistuu useita eri elimiä.

Kansallisneuvosto käyttää lainsäädäntövaltaa yleensä liittoneuvoston myötävaikutuksella. Kansallisneuvoston 183 jäsentä valitaan suorilla kansanvaaleilla, kun taas maapäivät valitsee liittoneuvoston, jolla on yleensä vain vastustusoikeus lainsäädäntömenettelyssä.

Maapäivät antaa lainsäädäntöä osavaltioissa.

Lainsäädäntömenettely

Kansallisneuvosto saa liittovaltion lainsäädäntöä koskevia esityksiä

jäsentensä esityksinä (jäsenaloitteet)

liittohallituksen ehdotuksina (hallituksen esitykset)

liittoneuvoston esityksinä.

Kansallisneuvoston käsittelyyn on lisäksi saatettava sellaiset lakiesitykset, joita kannattaa vähintään 100 000 äänioikeutettua tai vähintään yksi kuudesosa kolmen osavaltion äänioikeutetuista (kansalaisaloite).

Käytännössä useimmat lakialoitteet ovat lähtöisin liittohallitukselta. Ne on hyväksyttävä liittohallituksessa (ministerineuvostossa) yksimielisesti. Ennen liittohallituksen päätöksentekoa liittovaltion toimivaltaisen ministerin valmistelema lakiesitys julkaistaan, jotta muut osapuolet (osavaltiot, sidosryhmät) voivat antaa siitä lausuntonsa.

Kansallisneuvoston päätöksen jälkeen lakiesitykset on hyväksyttävä liittoneuvostossa (liittovaltion rahoituslakiesityksiä ei tarvitse käsitellä liittoneuvostossa, koska ne kuuluvat kansallisneuvoston yksinomaiseen toimivaltaan). Tämän jälkeen liittokansleri esittää lain liittopresidentin vahvistettavaksi.

Kansallisneuvosto voi päättää kansanäänestyksen järjestämisestä. Sitä voi vaatia myös kansallisneuvoston jäsenten enemmistö. Tällöin lakiesitys, jonka kansallisneuvosto on jo hyväksynyt, on vielä hyväksyttävä kansanäänestyksessä, ennen kuin se voidaan vahvistaa. Lisäksi kaikkien liittovaltion perustuslain kokonaisuutosten on tultava hyväksytyksi kansanäänestyksessä.

Liittopresidentti vahvistaa allekirjoituksellaan, että liittovaltion lait on säädetty perustuslain mukaisesti. Liittokansleri varmentaa liittopresidentin antaman vahvistuksen.

Varmennuksen jälkeen liittovaltion lait annetaan tiedoksi Itävallan virallisessa lehdessä. Liittovaltion laki tulee voimaan – jos laissa ei nimenomaisesti toisin säädetä (taannehtivuus tai *vacatio legis*) – sitä päivää seuraavasta päivästä lähtien, jona kyseisen lain tiedoksiannon sisältävä virallinen lehti julkaistaan ja toimitetaan painosta.

Laki voidaan kumota nimenomaisesti (muodollinen derogaatio) tai säätämällä uusi säädös, joka poikkeaa sisällöltään aiemmasta normista, ilman että aiemman normin voimassaolon päättymisestä määrätään erikseen (materiaalinen derogaatio, *lex posterior derogat legi priori*). Yleiset säädökset ovat alisteisia erityissäädöksille (*lex specialis derogat legi generali*). Säädöksen voimassaoloaika voidaan määrittää myös itse säädöksessä.

Oikeudelliset tietokannat

Liittovaltion digitalisaatio- ja talousasioiden ministeriö (*Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort*) ylläpitää oikeustietojärjestelmää (RIS), jonka kautta Itävallan lainsäädäntö on saatavilla verkossa.

Onko oikeudellinen tietokanta maksuton?

Liittovaltion oikeustietojärjestelmää (RIS) voi käyttää maksutta.

Yhteenveto tietokannan sisällöstä

Liittovaltion oikeustietojärjestelmä tarjoaa seuraavia tietoja:

Liittovaltion lait

Konsolidoidut liittovaltion lait

Säädöskokoelmat (*Bundesgesetzblatt*) vuodesta 2004 lähtien

Säädöskokoelmat 1945–2003

Itävallan keisarikunnan, valtakunnan ja liittovaltion säädöskokoelmat 1848–1940

Laki- ja asetuskokoelmat 1740–1848 (ulkoinen)

Saksan säädöskokoelmat 1919–1945 (ulkoinen)

Lakiesitykset (*Begutachtungsentwürfe*)

Hallituksen esitykset (*Regierungsvorlagen*)

Osavaltioiden lait

Konsolidoidut osavaltioiden lait

Osavaltioiden viralliset ja epäviralliset lehdet (eri ajanjaksoilta)

Kuntien määräykset: Valikoituja oikeusnormeja seuraavien osavaltioiden kunnista:

Kärnten (kaikki kunnat)

Niederösterreich (Ala-Itävalta)

Oberösterreich (Ylä-Itävalta)

Salzburg

Steiermark

Wien

Tuomioistuinten oikeuskäytäntö

Perustuslakituomioistuin (*Verfassungsgerichtshof VfGH*)

Hallintotuomioistuin (*Verwaltungsgerichtshof VwGH*)

Hallintotuomioistuimen ”normiluetelo”

Oikeuskäytäntö (korkein oikeus (*Oberster Gerichtshof*), osavaltioiden ylioikeudet (*Oberlandesgerichte*), alueoikeudet (*Landesgerichte*), piirituomioistuimet (*Bezirksgerichte*), ylin patentti- ja tavaramerkkituomioistuin (*Oberste Patent- und Markensenat*) ja kansainväliset tuomiot)

Liittovaltion hallintotuomioistuin (*Bundesverwaltungsgericht*)

Alueelliset hallintotuomioistuimet (*Landesverwaltungsgerichte*)

Finanssituomioistuin (*Bundesfinanzgericht*) (ulkoinen)

Tietosuojaviranomainen (*Datenschutzbehörde*) (ennen vuotta 2014 *Datenschutzkommission*)

Kurinpitolautakunnat (*Disziplinarkommissionen*), ylin kurinpitolautakunta (*Disziplinarkommission*), valituslautakunta (*Berufungskommission*)

henkilöstöedustuksen valvontaviranomainen (*Personalvertretungsaufsichtsbehörde*) (ennen vuotta 2014 *Personalvertretungs-Aufsichtskommission*)
Tasa-arvolautakunnat (*Gleichbehandlungskommissionen*) vuodesta 2014
Tasa-arvolautakunnat (*Gleichbehandlungskommissionen*) vuodesta 2008 (ulkoinen)
vero- ja tulliasioiden tietojärjestelmä (*Finanzdokumentation*), riippumaton verotuomioistuin (*Unabhängiger Finanzsenat*) (ulkoinen)
riippumattomat hallinnolliset elimet (*unabhängige Verwaltungssenate*) – valikoituja päätöksiä vuosilta 1991–2013
Turvapaikka-asioiden tuomioistuin (*Asylgerichtshof*) – heinäkuu 2008–2013
Turvapaikka-asioiden valituslautakunta (*unabhängiger Bundesasylsenat*) – valikoituja päätöksiä vuodesta 1998 kesäkuun 2008 loppuun
Ympäristötuomioistuin (*Umweltsenat*) – valikoituja päätöksiä vuosilta 1994–2013
Liittovaltion ylin televiranomainen (*Bundeskommunikationssenat*) – valikoituja päätöksiä vuosilta 2001–2013
Julkisten hankintojen tarkastamisesta vastaavat viranomaiset (*Vergabekontrollbehörden*) – valikoituja päätöksiä vuoteen 2013
Siviili- ja rikosasioiden korkeimman oikeuden ja kassaatiotuomioistuimen ratkaisut (*Oberster Gerichts- und Cassationshof in Civil- und Strafsachen*) (1885–1897) (ulkoinen)
Itävallan keisarikunnan tuomioistuimen (*Reichsgericht*) ratkaisukokoelma 1869–1918 (ulkoinen)
Itävallan perustuslakituomioistuimen (*Verfassungsgerichtshof*) ratkaisukokoelma 1919–1979 (ulkoinen)
Itävallan hallintotuomioistuimen (*Verwaltungsgerichtshof*) ratkaisukokoelma 1876–1934 (ulkoinen)

Muut julkaisut:

Elinkeinolain (*Gewerbeordnung*) mukaiset tutkintomääräykset
Sosiaaliturvajärjestelmän viralliset ilmoitukset – velvoittavia vuodesta 2002
Terveystieteiden rakennesuunnitelmat (ÖSG, RSG)
Viralliset eläinlääkintätiedotteet (AVN) 15.9.2004 alkaen

Määräykset (Erlässe)

Liittovaltion ministeriöiden määräykset
Liittovaltion valtiovarainministeriön suuntaviivat ja määräykset (ulkoinen)
Liittovaltion työ-, sosiaali-, terveys- ja kuluttajansuoja-asioiden ministeriön määräykset (ulkoinen)

Austrian Laws

Osa Itävallan laeista on saatavilla myös englanninkielisinä.

Lisätietoja

Lisätietoja on internetsivustolla [Itävallan oikeustietojärjestelmä](#).

Päivitetty viimeksi: 27/02/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.